

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 223g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 35 alin. (1) din Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002
cu privire la avocatură și a unor prevederi din articolul 31¹
din Legea nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența
juridică garantată de stat

(de desemnarea din oficiu a avocatului și independența acestuia [2])

CHIȘINĂU

14 mai 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 12 octombrie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 mai 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 35 alin. (1) din Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură și a textelor „desemnează din oficiu” și „birou” din articolul 31¹ din Legea nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, ridicată de dl Tudor Donos, în dosarul nr. 3-806/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Igor Barbacaru din cadrul Judecătoriei Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău se află acțiunea de contencios administrativ înaintată de dl Tudor Donos împotriva Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat (în continuare, Consiliul), avându-i ca terți Ministerul Justiției, pe dnii Victor Griju și Nicolae Guminiuk, cu privire la anularea unor acte și obligarea Consiliului de a emite unele acte administrative.

4. La 9 iunie 2023, dl Tudor Donos a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1.

5. Printr-o încheiere din 2 octombrie 2023, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 35 alin. (1) din Legea cu privire la avocatură și a articolului 31¹ din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„[...]”

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 44

Interzicerea muncii forțate

„(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

a) serviciul cu caracter militar sau activitățile desfășurate în locul acestuia de cei care, potrivit legii, nu satisfac serviciul militar obligatoriu;

b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;

c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale, stabilite de lege.”

Articolul 120

Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

7. Prevederile relevante ale Legii nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură sunt următoarele:

Articolul 35

Uniunea Avocaților

„(1) Uniunea Avocaților este organul de autoadministrare al avocaților, din care fac parte toți membrii barourilor din țară, și are sediul în municipiul Chișinău.

[...]”

Articolul 51

Independența avocatului

„În exercitarea profesiei sale, avocatul este independent și se supune numai legii, statutului profesiei de avocat și Codului deontologic al avocatului. Avocatul este liber în alegerea poziției sale și nu este obligat să coordoneze această poziție cu nimeni, în afară de client.”

Articolul 52 Garantarea independenței

„(1) Se interzice imixtiunea în exercitarea profesiei de avocat. Statul asigură respectarea și protejarea libertății în exercitarea profesiei de avocat, fără discriminare și fără intervenții nejustificate din partea autorităților sale sau a publicului.

[...].”

Articolul 54 Obligațiile avocatului

„(1) Avocatul este obligat:

[...]

b) să acorde asistență juridică conform contractului încheiat cu clientul sau cu oficiul teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;

c) să acorde asistență juridică garantată de stat în volumul solicitat de oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;

d) să aplice, în exercitarea profesiei sale, mijloacele și metodele prevăzute de lege pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale clientului;

[...].”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat sunt următoarele:

Articolul 29 Acordarea de către avocați a asistenței juridice calificate

„[...]

(4) Pentru asigurarea acordării asistenței juridice calificate, oficiul teritorial încheie, cu avocatul public sau cu avocatul care urmează să acorde astfel de servicii la cerere, contract după modelele aprobate de Consiliul Național.

(5) În contractul menționat la alin.(4), se stipulează obligația avocatului în vederea acordării de asistență juridică, modul și condițiile exercitării acestei obligații, dreptul statului de a exercita controlul asupra calității serviciilor acordate.

[...]

(7) Avocații care acordă asistență juridică calificată activează în baza standardelor de calitate și normelor privind volumul de lucru stabilite de Consiliul Național, beneficiază de garanțiile de independență prevăzute în Legea cu privire la avocatură.”

Articolul 31¹ Avocatul desemnat de oficiul teritorial

„(1) În cazul în care în circumscripția unei judecătories nu activează avocați înscriși în lista avocaților care acordă asistență juridică la cerere sau cei înscriși nu pot răspunde solicitării, oficiul teritorial **desemnează din oficiu** un avocat din rândul celor care nu sunt înscriși în lista avocaților care acordă asistență juridică la cerere, al cărui **birou** își are sediul în raza de activitate a oficiului teritorial respectiv.

(2) Avocatul desemnat în condițiile alin. (1) este obligat să acorde asistență juridică calificată în volumul solicitat, dar care nu poate depăși 120 de ore pe an, beneficiind de remunerare în aceleași condiții ca și avocații care acordă asistență juridică la cerere.”

ÎN DREPT**A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate**

9. Autorul excepției susține că omisiunea de a reglementa în lege organul care asigură independența și imparțialitatea avocatului reprezintă o ingerință în activitatea avocatului care a exercitat apărarea în cauza penală intentată în privința sa. Autorul excepției menționează că avocatul care l-a reprezentat în cauza penală a fost obligat să acorde asistență juridică, la insistența unui reprezentant al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat. În consecință, independența avocatului a fost grav afectată, contrar garanțiilor constituționale.

10. De asemenea, autorul excepției afirmă că textul „desemnează din oficiu” din articolul 31¹ din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat nu este clar, deoarece nu stabilește dacă oficiul teritorial al Consiliului trebuie să adopte o decizie de desemnare a avocatului într-o cauză. Un avocat care prestează servicii într-o cauză concretă, fără o decizie de desemnare emisă de oficiul teritorial, nu este prezumat că a prestat servicii de asistență juridică garantată de stat. De asemenea, autorul excepției menționează că textul „birou” din articolul 31¹ din Lege este neconstituțional, pentru că, în cazul său, oficiul teritorial a desemnat un avocat care activează în cabinet, dar nu în birou.

11. Autorul excepției afirmă că avocatul care este obligat de oficiul teritorial al Consiliului să presteze servicii de asistență juridică contrar voinței sale, nefiind remunerat, ar fi supus la o muncă forțată. De asemenea, având în vedere că, în cauza penală, avocatul său a fost obligat să-l apere, acesta nu a prestat servicii juridice corespunzătoare. În aceste condiții, a fost încălcat articolul 44 din Constituție.

12. În concluzie, autorul excepției afirmă că dispozițiile contestate contravin articolelor 23 alin. (2), 26 alin. (4), 44 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură și din Legea nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte într-un proces din fața instanței de judecată, este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Curtea reține că, potrivit încheierii judecătorești din 2 octombrie 2023, obiectul excepției îl constituie articolul 35 alin. (1) din Legea cu privire la avocatură și articolul 31¹ din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat.

17. Deși instanța de judecată a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 31¹ din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat în totalitate, autorul în sesizarea sa se referă doar la textele „desemnează din oficiu” și „birou” din articolul în discuție. Cu privire la celelalte prevederi ale aceluiași articol, autorul excepției nu a prezentat argumente privind neconformitatea lor cu dispozițiile Constituției. Așadar, Curtea va analiza doar textele „desemnează din oficiu” și „birou” din articolul 31¹ din Lege. Curtea reține că acestea nu au mai făcut obiect al controlului de constituționalitate.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ în care persoana solicită, *inter alia*, anularea unor acte referitoare la acordarea asistenței juridice gratuite de către un avocat desemnat de Consiliu într-o cauză penală care a fost intentată în privința autorului excepției.

19. Referitor la articolul 35 alin. (1) din Legea cu privire la avocatură, Curtea notează că acesta a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate în sesizarea nr. 205g/2022, prin raportare la critici identice de neconstituționalitate și ridicată de același autor, fiind pronunțată Decizia nr. 76 din 13 iulie 2023. În această decizie, Curtea a reținut că norma contestată prevede modul de organizare a Uniunii Avocaților, iar reglementarea raporturilor dintre Uniune și membrii săi nu ține de competența instanțelor de judecată, ci de competența legislatorului. Prin prisma argumentelor autorului excepției, Curtea nu a constatat nicio legătură între pretinsa problemă de constituționalitate și fondul litigiului principal și, prin urmare, a reținut că contestarea acestui articol reprezintă o *actio popularis* (a se vedea DCC nr. 76 din 13 iulie 2023, §§ 19-21). Aceste raționamente sunt aplicabile și în prezenta cauză.

20. Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile articolului 31¹ din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate (a se vedea § 4 *supra*).

21. Autorul excepției susține că prevederile legale criticate contravin articolelor 23 (*calitatea legii*), 26 alin. (4) (*dreptul la apărare*), 44 (*interzicerea muncii forțate*) și 120 (*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*) din Constituție.

22. Referitor la incidența articolului 23 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul excepției trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (DCC nr. 14 din 7 februarie 2023, § 24).

23. Cu privire la incidența articolului 26 din Constituție, Curtea subliniază că articolul 31¹ din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat stabilește că în cazul în care în circumscripția unei judecătorei nu activează avocați înscriși în lista avocaților care acordă asistență juridică la cerere sau cei înscriși nu pot răspunde solicitării, oficiul teritorial desemnează din oficiu un avocat din rândul celor care nu sunt înscriși în lista avocaților care acordă asistență juridică la cerere, al cărui birou își are sediul în raza de activitate a oficiului teritorial respectiv. În aceste sens, Curtea reține că aplicarea textelor „desemnează din oficiu” și „birou” din acesta articol nu constituie o ingerință

în dreptul la apărare. Dimpotrivă, Curtea notează că procedura de desemnare a unui avocat stabilită de articolul 31¹ din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat reprezintă o garanție pentru persoanele care nu dispun de suficiente mijloace financiare pentru a-și angaja un avocat și care întrunesc condițiile prevăzute de această Lege.

24. De asemenea, referitor la argumentele autorului excepției potrivit cărora apărătorul obligat de oficiul teritorial nu prestează servicii juridice corespunzătoare, Curtea reiterează că, conform articolului 72 alin. (2) din Codul de procedură penală, avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat va fi înlăturat din procesul penal dacă persoana pe care o apără are temeieri reale de a pune la îndoială competența sau buna-credința a avocatului și va depune o cerere pentru înlăturarea acestui apărător din proces (a se vedea, similar, DCC nr. 44 din 12 aprilie 2022, § 27).

25. În contextul articolului 44 din Constituție, autorul excepției pretinde că textele contestate obligă un avocat să presteze servicii de asistență juridică contrar voinței sale. Astfel, autorul excepției nu pledează în interesele sale, dar în interesele avocatului care l-a prezentat într-o cauză penală. Cel care poate pretinde existența unei încălcări a articolului 44 din Constituție este avocatul care a fost desemnat de oficiul teritorial al Consiliului. Așadar, Curtea reiterează că excepția de neconstituționalitate nu poate fi ridicată în vederea garantării drepturilor și intereselor unor persoane terțe (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 80 din 3 iunie 2021, § 18; DCC nr. 36 din 22 martie 2022, § 25).

26. Potrivit articolului 120 din Constituție, este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive. În această cauză, din argumentele autorului excepției, Curtea nu întrevide în ce măsură desemnarea unui apărător de către oficiul teritorial al Consiliului încalcă articolul 120 din Constituție.

27. Având în vedere modul în care autorul excepției a formulat critica de neconstituționalitate, Curtea constată că, de fapt, este invitată să răspundă dacă oficiul teritorial al Consiliului a încălcat prevederile articolelor contestate în cazul desemnării apărătorului într-o cauză penală și dacă acest fapt ar avea un efect inhibitor în privința exercițiului dreptului la apărare, garantat de articolul 26 din Constituție. În acest sens, Curtea reamintește că problemele legate de interpretarea și de aplicarea legii în cadrul examinării unei cauze nu pot constitui, în mod normal, motive de neconstituționalitate a dispozițiilor criticate și, prin urmare, nu cad sub incidența controlului de constituționalitate exercitat de către Curte. Curtea reiterează că interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale la situații concrete reprezintă o competență a instanțelor judecătorești (a se vedea DCC nr. 38 din 30 martie 2023, § 23).

28. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 35 alin. (1) din Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură și a textelor „desemnează din oficiu” și „birou” din articolul 31¹ din Legea nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, ridicată de dl Tudor Donos, în dosarul nr. 3-806/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 14 mai 2024
DCC nr. 44
Dosarul nr. 223g/2023*